

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นราธิวาส*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CHARACTERISTICS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
NARATHIWAT

ตรีภพ สนิ¹ และ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี²

Treepop Sani¹ and Sinchai Suwanmanee²

¹⁻²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹⁻²Faculty of Education, Thaksin University, Thailand

Corresponding Author's Email: sinchai@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ปีการศึกษา 2568 จำนวน 268 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วน จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามขนาด สถานศึกษา แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.948 และ 0.951 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.2819$, S.D. = 0.3638) 2) ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดย ภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.3695$, S.D. = 0.4031) และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .748$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

* Received 24 April 2026; Revised 3 May 2026; Accepted 12 July 2026

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของโรงเรียน, ความสัมพันธ์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

Abstract

The objectives of this study were to examine: 1) the characteristics of school administrators; 2) school effectiveness; and 3) the relationship between school administrators' characteristics and school effectiveness. The sample consisted of 268 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Narathiwat in the academic year 2025. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's sample size table and selected through stratified sampling according to school size, followed by simple random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with reliability coefficients of 0.948 and 0.951, respectively. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings revealed that: (1) the characteristics of school administrators were rated at a high level overall ($\bar{X} = 4.2819$, S.D. = 0.3638); 2) school effectiveness was rated at a high level overall ($\bar{X} = 4.3695$, S.D. = 0.4031); and 3) the relationship between school administrators' characteristics and school effectiveness, both overall and in each dimension, demonstrated a high positive correlation ($r = .748$) with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Educational Administrators' Characteristics, School Effectiveness, Relationship, Narathiwat Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Fullan, 2020) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ (Leithwood et al., 2004)

จากแนวคิดทางทฤษฎี พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น วิสัยทัศน์ มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ความสามารถในการบริหาร มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา (Bass & Riggio, 2006; Goleman, 1995) โดยแนวคิดประสิทธิผลของโรงเรียนชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน และคุณภาพการจัดการเรียนการสอน (Mott, 1972; Lezotte, 2001) จึงสามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาในหลายบริบท แต่การศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาสยังมียุ่อย่างจำกัด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และความมั่นคง ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความท้าทายมากกว่าพื้นที่ทั่วไป อีกทั้งยังพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาในพื้นที่มีความแตกต่างกันในทางปฏิบัติ ทำให้จำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนา

ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในบริบทดังกล่าว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยอธิบายบทบาทของผู้บริหารในฐานะปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส ปีการศึกษา 2568 จำนวน 882 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส ปีการศึกษา 2568 จำนวน 268 คน ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้นจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 5 ข้อ จำแนกเป็น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาแก้ไขด้านความครอบคลุมเนื้อหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน นำผลมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ เพื่อเลือกแบบสอบถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

3.2 การตรงจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน 2) นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ

Cronbach (1951) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .948 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน เท่ากับ .951

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

4.2 นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามตามจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งไปจำนวน 268 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 268 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 เมื่อรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ยึดหลักปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในคน ได้แก่ หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person) หลักการให้ประโยชน์ และหลักความยุติธรรม (Justice)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบตามแนวคิดของการแปลความหมาย แบ่งคะแนนตามช่วง 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบตามแนวคิดของการแปลความหมาย แบ่งคะแนนตามช่วง 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

5.4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารของสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2553)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ใน การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1.1 ชาย	82	30.60
1.2 หญิง	186	69.40
รวม	268	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 31 ปี	53	19.78
31 – 40 ปี	77	28.72
41 – 50 ปี	85	31.72
51 – 59 ปี	53	19.78
รวม	268	100.00
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	42	15.67
5 – 10 ปี	79	29.48
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	147	54.85
รวม	268	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	205	76.49
สูงกว่าปริญญาตรี	63	23.51
รวม	268	100.00
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	24	8.96
ขนาดกลาง	209	77.99
ขนาดใหญ่	35	13.05
รวม	268	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 และเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 69.40 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี มากที่สุด คือ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 31.72 รองลงมาคือ อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 28.72 อายุน้อยกว่า 31 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.78 และอายุ 51 – 59 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.78 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปี มากที่สุด คือ 147 คน คิดเป็นร้อยละ 54.85 รองลงมาคือ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 29.48 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.67 วุฒิการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คือ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 76.49 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51 และครูในสถานศึกษาขนาดกลาง มากที่สุด คือ จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 77.99 รองลงมาครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 13.05 และครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.96

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	n=268		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	วิสัยทัศน์	4.3161	0.4388	มาก
2	มนุษยสัมพันธ์	4.2862	0.4459	มาก
3	คุณธรรมจริยธรรม	4.2551	0.4048	มาก
4	ความรู้ความสามารถ	4.2701	0.3683	มาก
รวม		4.2819	0.3638	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.2819$, S.D. = 0.3638) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.3161$, S.D. = 0.4388) รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.2862$, S.D. = 0.4459) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.2551$, S.D. = 0.4048)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ประสิทธิภาพของโรงเรียน	n=268		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	คุณภาพผู้เรียน	4.3605	0.4336	มาก
2	การบริหารจัดการ	4.3929	0.4258	มาก
3	ผู้ปกครองและชุมชน	4.3750	0.4240	มาก
4	การจัดการเรียนการสอน	4.3497	0.5878	มาก
รวม		4.3695	0.4031	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.3695$, S.D. = 0.4031) เมื่อพิจารณา
รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.3929$, S.D. = 0.4258) รองลงมา คือ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 4.3750$, S.D. = 0.4240) และ
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.3497$, S.D. = 0.5878)

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดย
ภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา (X)	ประสิทธิผลของโรงเรียน (Y) (n=268)				รวม
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	
X ₁	.536**	.463**	.569**	.589**	.631**
X ₂	.616**	.522**	.631**	.689**	.721**
X ₃	.590**	.529**	.637**	.694**	.719**
X ₄	.498**	.440**	.455**	.471**	.541**
รวม	.640**	.558**	.658**	.701**	.748**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยภาพรวม

และรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .748^{**}$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยด้านที่ความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านการจัดการเรียนการสอน ($r = .694^{**}$) และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ด้านความรู้ความสามารถและด้านการบริหารจัดการ ($r = .440^{**}$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตราชบุรีวาส มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตราชบุรีวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านวิสัยทัศน์และมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ขณะที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเล็กน้อย

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Leithwood et al. (2004) ที่ชี้ว่าผู้นำทางการศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการสร้างความร่วมมือในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ภูวประภาชาติ และคณะ (2565) ที่พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์และมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงสอดคล้องกับงานของ ยุวเรศ ประดู่ และคณะ (2564) ที่ชี้ว่าผู้บริหารที่มีความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา

ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริหารในพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรภายใต้บริบทที่มีความซับซ้อน อย่างไรก็ตาม การที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น อาจสะท้อนถึงความคาดหวังที่สูงขึ้นของบุคลากรต่อความโปร่งใสและความเป็นธรรมของผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ศราวุธ เมืองคำ (2563) ที่พบว่าบุคลากรให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับสูง

นอกจากนี้ ควรพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้เป็นการประเมินจากการรับรู้ของครู ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการสะท้อนพฤติกรรมจริงของผู้บริหาร

2. ประสิทธิผลของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตราชบุรีวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ขณะที่ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Mott (1972) และ Lezotte (2001) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นที กอบการนา และคณะ (2562) ที่พบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ

อย่างไรก็ตาม การที่ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้จะยังอยู่ในระดับมาก อาจสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านบริบท เช่น ความหลากหลายของผู้เรียน ทรัพยากร และความพร้อมของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ปรีชา ทรัพย์ย้อย (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้อยู่เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Leithwood et al. (2004) และ Bass and Riggio (2006) ที่ชี้ว่าภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อผลลัพธ์ขององค์กร

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยานุช เทียงธรรม และคณะ (2567) และ เกียรติศักดิ์ ป้องศรี และทิพมาศ เศรษฐวรโชติ (2568) ที่พบว่าคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะเหมาะสมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนา ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้แสดงเพียงความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์ ซึ่งไม่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลได้โดยตรง อีกทั้งยังพบว่าบางด้านมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่าประสิทธิผลของโรงเรียนยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น ศักยภาพครูและบริบทของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ เสรี ภักดี (2564) ที่พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางในบางบริบท

นอกจากนี้ บริบทของพื้นที่นราธิวาสซึ่งมีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม อาจทำให้บทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญมากกว่าพื้นที่ทั่วไป โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจและความร่วมมือในองค์กร

ดังนั้น ผลการวิจัยนี้จึงชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียน แต่ควรพิจารณาพร้อมกับปัจจัยอื่นเพื่อให้เข้าใจภาพรวมอย่างรอบด้าน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์และมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ขณะที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเล็กน้อย ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่าด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับ

ประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จของสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทพื้นที่ที่มีความซับซ้อน เช่น จังหวัดนราธิวาส ข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** 1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย หน่วยงานระดับเขตพื้นที่และหน่วยงานส่วนกลางควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ ให้เป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินและพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงสนับสนุนทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพในพื้นที่พิเศษอย่างต่อเนื่อง 1.2 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์ การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการสร้างความร่วมมือในองค์กร เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียน 1.3 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนและพัฒนาโรงเรียน เพื่อสร้างความร่วมมือและความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.4 ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนควรพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการปรับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในพื้นที่ 1.5 ข้อเสนอแนะด้านบริบทพื้นที่ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความหลากหลายของพื้นที่นราธิวาส โดยใช้แนวทางที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชน **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศในการทำงาน หรือภาวะผู้นำรูปแบบอื่น เพื่อให้ได้ความเข้าใจที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในเชิงลึก โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งควรพัฒนาแบบจำลองเชิงสาเหตุ เช่น การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อยืนยันความสัมพันธ์และอธิบายกลไกที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ภูประภาชาติ, มิตรภาณี พุ่มกล่อม, และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอากาชีพ ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(4), 1392-1405.
- เกียรติศักดิ์ ป้องศรี และทิพมาศ เศวตวรโชติ. (2568). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

- เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตวันร้ง กระบี่. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(4), 276-287.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัฐวงศ์ อัมพพัฒน์. (2565). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นที กอบการนา, ช่อเพชร เป้าเงิน, และเมษา นวลศรี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมการท้องถิ่น, 3(2), 47–62.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น .(พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญยานุช เทียงธรรม, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี, และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2567). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 6(3), 222–236.
- ปรีชา ทรัพย์ย้อย. (2566). การประกันคุณภาพภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รมิดา ใจสืบ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศรายุทธ เมืองคำ. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราวิวาส. (2567). รายงานผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2567.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กระทรวงศึกษาธิการ.

- สุภภาวดี สอนกลาง. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสรี ภัคดี. (2564). กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุวเรศ ประดู่, บรรจง เจริญสุข, และโสภณ เพ็ชรพวง. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารการวัดประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 2(1), 47–56.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). Transformational leadership (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Fullan, M. (2020). Leading in a Culture of Change. Jossey-Bass.
- Goleman, D. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. Bantam Books.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Leithwood, K., Louis, K. S., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). How leadership influences student learning. New York, NY: The Wallace Foundation. <https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/documents/how-leadership-influences-student-learning.pdf>
- Lezotte, L. W. (2001). Revolutionary and evolutionary: The effective schools movement. Effective Schools Products.
- Mott, P. E. (1972). The characteristics of effective organizations. Harper & Row.